

Opgave 3 Criminaliteit en rechtsstaat

tekst 6

NIEUWE KANS VOOR ONTSPOORDE JONGENS

Wie les wil of een uurtje eerder naar bed, moet zich positief gedragen op de Glen Millsschool voor criminele jongeren in Wezep. Elkaar respecteren en corrigeren is een belangrijk element in de training die beoogt dat de jongens niet terugvallen in hun criminele gedrag.

5 In de voormalige Willem de Zwijgerkazerne in Wezep heerst orde. De 32 jongens tussen veertien en negentien jaar die de kazerne bewonen, worden 24 uur per dag in de gaten gehouden. Niet alleen door de leiding, vooral door elkaar.
(...)

10 Meisjes zijn er niet op de Glen Millsschool omdat de methodiek speciaal voor jongens is gemaakt. „Ten eerste zijn er meer jongens die criminele daden verrichten.”
(...)

bron: Het onderwijsblad nr. 15, 11 september 1999

tekst 7

Samenleving maakt jeugd crimineel

Een nieuwe dienstplicht of verplicht sporten helpt niet tegen jeugdcriminaliteit en geweld. Want die hebben veel complexere oorzaken. Zoals het feit dat goederen voor het grijpen liggen, (...).

Criminaliteit en jongeren

Josine Junger-Tas

5 Professor Orlebeke betreurt in Trouw van 7 augustus het verdwijnen van de dienstplicht. Hij beveelt ter bestrijding van geweld en criminaliteit van jongeren verplichte
10 teamsporten aan op school. Was de oplossing van de jeugdcriminaliteit maar zo simpel. Het terugdringen van dit complexe probleem vraagt grote inspanningen van gezinnen, maar ook van de school en van de
15 overheid. De oplossingsstrategieën die men voorstaat hangen nauw samen met de opvattingen die men koestert over de oorzaken van criminaliteit. Uit wetenschappelijk onderzoek komt als
20 oorzaak van de toegenomen jeugdcriminaliteit allereerst de enorme welvaarts-groei naar voren, daardoor is een niet aflatende stroom van goederen ontstaan die even gemakkelijk te ontvreemden als te
25 verhandelen is. Dit geldt bij voorbeeld voor zaken als auto's, fietsen, elektronische apparatuur, camera's, autoradio's, videorecorders, cheques en pasjes.
(...)

25 Wat zou er moeten gebeuren om het niveau van geweld en jeugdcriminaliteit terug te dringen? De oplossing ligt zeker niet in het strafrecht: de groei van het aantal jeugdinrichtingen en gevangnissen staat volstrekt los van het niveau van de
30 criminaliteit. Dat komt omdat criminaliteit haar wortels heeft in de manier waarop de samenleving functioneert. Het bijbrengen van sociaal gedrag aan kinderen lijkt het allerbelangrijkste. In de
35 jaren vijftig was er zowel in het gezin als in de wereld daarbuiten voortdurend toezicht op jongeren. Dat toezicht is drastisch afgenomen, terwijl inpassing in de volwassenenwereld er zeker niet
40 gemakkelijker op is geworden. (...)
Waar gezinnen tekortschieten moeten ze gesteund worden en moeten hulpstructuren, zoals voor- en naschoolse opvang, worden opgezet.
(...)

bron: Trouw van 18 augustus 1999

tekst 8

Oogst van 479 wapens Amsterdamse politie neemt nieuwe maatregel

Messenverbod

Van onze verslaggeefster

AMSTERDAM - De Amsterdamse politie heeft met de oogst van 479 wapens, die mensen vrijwillig in containers hebben gegooid, de periode van het generaal pardon afgesloten. De afgelopen maand kon iedereen zijn wapens straffeloos inleveren.

De 'vangst' bestaat uit vlinderknip-, val- en slagersmessen, rambomessen, stiletto's en speciaal geslepen keukenmessen. Maar ook zijn sabels, bajonetten, bijlen, ploertendoders, luchtdruk- en alarmpistolen, wurgstokjes en traangas in de containers gevonden.

(...)
Sinds gisteren is met een wijziging van de Algemene Politieverordening de tweede maatregel tegen wapenbezit een feit. Tussen tien uur 's avonds en zeven uur 's ochtends geldt in de Amsterdamse binnenstad een messenverbod. Dat betekent dat de politie ook wapens die niet onder de wapenwet vallen, in beslag neemt en proces-verbaal uitschrijft. Zelfs schroevendraaiers,

keukenmessen en tafelpoten waarvan het vermoeden bestaat dat ze niet voor hun oorspronkelijke doel gebruikt gaan worden, zijn verboden. Daarnaast overlegt de politie met scholen en horeca om het wapenbezit terug te dringen.

(...)
Andere steden twijfelen nog over een messenverbod. Als nadeel zien zij dat de politie geen recht heeft om zomaar te fouilleren. Dat mag pas als de agent gezien heeft dat iemand een wapen draagt, of als een andere burger hem daarop wijst. Breda en Rotterdam dringen daarom aan op een wetswijziging, zodat de politie preventief mag fouilleren.

bron: Trouw van 2 april 1999

strip 1

De rechter

Door Mr Jesse B. van Muyiwijk

bron: Tubantia van 10 november 1999

Opgave 3 Criminaliteit en rechtsstaat

Zie tekst 6 uit het bronnenboekje.

De Glen Millsschool is speciaal voor jongens, omdat criminele daden vooral door jongens gepleegd worden en in veel mindere mate door meisjes (regels 10–13).

- 4p **23** Geef twee verklaringen voor het verschil in de mate van crimineel gedrag tussen jongens en meisjes.

Zie tekst 7 uit het bronnenboekje.

In het artikel 'Samenleving maakt jeugd crimineel' schrijft hoogleraar criminologie J. Junger-Tas, dat de oplossing van de jeugdcriminaliteit niet eenvoudig is.

De oplossingen die men voorstaat, hangen nauw samen met de opvattingen die men koestert over de oorzaken van criminaliteit. J. Junger-Tas beschrijft in het artikel verschillende oorzaken. Eén oorzaak staat in de regels 13 tot 23 van tekst 7.

- 4p **24** Geef nog twee maatschappelijke oorzaken voor de stijging van de jeugdcriminaliteit.
Opmerking: Deze oorzaken staan niet in de tekst.

Zie regels 24–44 uit tekst 7.

Men kan een onderscheid maken tussen repressief en preventief beleid bij het bestrijden van criminaliteit.

- 2p **25** Is mevrouw Junger-Tas voorstander van een repressief beleid of van een preventief beleid ter bestrijding van de jeugdcriminaliteit?
Geef uit de tekst twee voorbeelden die je antwoord ondersteunen.

Zie tekst 8 uit het bronnenboekje.

De politie heeft verschillende taken.

- 2p **26** Toon met behulp van de tekst aan welke twee taken van de politie te herkennen zijn bij de aanpak van het verboden wapenbezit.

In Amsterdam is de Algemene Politieverordening gewijzigd (zie regels 8–10 uit tekst 8).

In de samenleving gelden verschillende soorten regels zoals bijvoorbeeld fatsoensregels, schoolregels, spelregels bij voetbal. De bepalingen van de Algemene Politieverordening zijn voorbeelden van rechtsregels.

- 3p **27** Geef drie redenen waarom de bepalingen van de Algemene Politieverordening voorbeelden zijn van rechtsregels.

Zie tekst 8 uit het bronnenboekje.

De politie mag onder bepaalde omstandigheden overgaan tot het fouilleren. Breda en Rotterdam willen op dat punt een wetswijziging (regels 23–31).

- 3p **28** Welk dilemma van de rechtsstaat kan ontstaan bij deze wetswijziging? Leg je antwoord uit door de mogelijke gevolgen van deze wetswijziging aan te geven.

Eindexamen maatschappijleer havo 2002 - II

havovwo.nl

Zie strip 'De rechter' uit het bronnenboekje.

In de strip 'De rechter' komen drie personen voor: persoon A, persoon B en persoon C.

- 2p **29** Wie zijn de personen A en C? Noem van elk twee taken die ze uitoefenen tijdens de rechtszitting.

In de strip wordt persoon B vrijgesproken, omdat de strafprocedure niet voldoet aan 'juridisch-technische' voorschriften.

- 1p **30** Welk principe van de rechtsstaat ligt ten grondslag aan de eis dat de strafprocedure moet voldoen aan 'juridisch-technische' voorschriften?

Een verdachte is pas schuldig na een veroordeling.

- 2p **31** Welke zaken moeten aangetoond worden voordat geoordeeld kan worden dat er sprake is van strafbaar gedrag?
Noem er twee.

Zie de strip.

- 2p **32** Bij welk gerecht zal deze zaak voorkomen als er hoger beroep volgt?
Licht je antwoord toe.

- 1p **33** Wie kunnen er in een strafrechtzaak in hoger beroep gaan?